

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจของป่าชุมชน : กรณีศึกษา โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน

โดย

นางสาวศรียรัตน์ สุทนต์

มีนาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ศิริพร กิริติการกุล

ภาควิชา/คณะ

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง, ศึกษาชนิดและมูลค่าของผลประโยชน์จากป่าชุมชน หรือสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจจากป่าชุมชน, ศึกษาความเหมาะสมกับการลงทุนหรือการวิเคราะห์ผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C Ratio), ศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนกับสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรของหมู่บ้าน จำขี้มด อ. เมือง จ.ลำพูน หมู่บ้าน จำตาเหิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Purposive sampling และคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน จากหมู่บ้านจำตาเหิน 63 คน หมู่บ้านจำขี้มด 103 คน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน 14 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัย และได้ผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) และ Microsoft Excel ผลวิจัยมีดังนี้

ครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4 คน โดยอยู่ในวัยทำงานและมีรายได้จำนวน 2 คน วัยกำลังศึกษา 1 คน อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเสริมจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และหาของป่า ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 35,104 บาทต่อปี การใช้เชื้อเพลิงของครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ถ่านและแก๊ส การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 97.22 โดยชนิดของผลประโยชน์จากป่าชุมชนที่ได้รับสูงสุดคือเห็ด หน่อไม้ และผักต่าง ๆ คิดเป็นมูลค่าตัวเงินเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน 2,971.78 บาท

การประเมินผลประโยชน์ต่อต้นทุนจากการลงทุนของโครงการ ณ อัตราคิดลด 5 % ระยะเวลาโครงการกำหนด 5 , 10 และ 15 ปี ปรากฏว่า ในปีที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าชุมชนที่ชุมชนจะได้รับจะคุ้มค่างกับต้นทุนที่โครงการได้ลงทุน แต่ถ้าขยายระยะเวลาโครงการไปถึงปีที่ 10 และปีที่ 15 ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับก็ยังจะคุ้มค่างกับต้นทุนแต่พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนโครงการจะเริ่มลดน้อยลงเนื่องจากผลประโยชน์จากป่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าอัตราค่าเพิ่มขึ้นของต้นทุนโครงการ ซึ่งการเพิ่มฟูป่าไม่จำเป็นต้องใช้ปัจจัยหลายด้านประกอบกันโดยเฉพาะเวลา และงบประมาณ รวมทั้งความคิดเห็นความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก และการใช้ประโยชน์จากป่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนกับสิ่งสูงใจทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของสิ่งสูงใจทางเศรษฐกิจจะเห็นว่าสิ่งสูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการบริโภค คือ เห็ด จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในทิศทางเดียวกัน เพราะฉะนั้นทัศนคติของการอนุรักษ์ป่าไม้จะสูงขึ้นถ้าสิ่งสูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น

การศึกษา	นี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า	การจัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อระดมความร่วมมือของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต้องอาศัยพลังภูมิปัญญาชุมชนเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยอาศัยสิ่งสูงใจทางเศรษฐกิจจากป่าชุมชนเป็นแรงจูงใจของชุมชนดังกล่าว
----------	--------------------------------	--

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Economics

ECONOMIC MOTIVATION OF COMMUNITY FORESTS : A CASE STUDY
OF CONSERVATION OF PLANT GENETIC RESOURCES PROJECT
UPON THE INITIATIVES OF THE ROYAL HIGHNESS PRINCESS
SIRINTHORN, LAMPHUN AGRICULTURAL AND
TECHNOLOGICAL COLLEGE
LAMPHUN PROVINCE

By

SRIRAT SUTTADUK

MARCH 2000

Chairman: Miss Siriporn Kiratikarnkul
Department/Faculty: Department of Agricultural Economics and Cooperatives,
Faculty of Agricultural Business

The purposes of this research were to study social and economic conditions of the samples, type and value of benefits derived from community forests or the economic motivation of community forests, investment appropriateness or benefit per cost ratio (B/C ratio) analysis, attitudes towards community forest conservation, community forest utilization, and relationship between attitudes towards the conservation of community forests and economic motivation. The data was collected by means of interview schedules pretested for reliability and accuracy from 180 samples derived by purposive sampling, consisting of 63 Jamkheemot villagers in Muang district, 103 Jamtahern villagers in Mae Tha district and 14 people working in Lamphun Agricultural and Technological

College, Lamphun province. The data was then analyzed by using the SPSS/PC+ and the Microsoft Excel. The results were as follows :

The average number of family members was 4, 2 persons earning incomes and one person studying. The respondents' main occupation was agriculture and their supplementary jobs were general employment and seeking forest products. Most of them had completed grade 4 of a primary school and had an average family income of 35, 104 baht per year. The fuels mostly used were charcoal and gas and 97.22 percent of the respondents utilized community forests from which greatest benefits were mushrooms, bamboo shoots and vegetables, equivalent to an average of 2,971.78 baht per year per household.

Assessment of benefits per cost from investment of the project at the deduction rate of 5%, in the period of 5, 10 and 15 years revealed that in the 5th year, the benefits will cover the cost of project. But, if the project is extended to the 10th and the 15th years, the benefits will still cover the cost but the rate of benefits per cost will gradually decrease as the benefits derived from the forest will increase at a lower rate than the increase in the cost of project. Forest rehabilitation needs several factors, especially time and budgets as well as ideas and cooperation of all concerned parties.

The respondents' attitudes towards forest conservation were at a very high level while those towards forest utilization were moderate. Attitudes towards forest conservation were not found to be correlated with economic motivation. But upon consideration of economic motivation in detail was found that mushroom was directly proportional to attitudes. Thus, attitudes towards forest conservation will increase if the economic motivation for consumption increases.

To achieve the objectives of the plant genetic resources project upon the initiatives of Her Royal Highness Princess Sirinthorn, Lumphun Agricultural and Technological College, Lamphun province, it was recommended by the researcher that local wisdom and strength of the community be essential in forest conservation by using the economic motivation from the community forests as the motivation of such community.